

2014 -02- 07

Nr. R1-16322014-02-07 Nr. 018-01-3244

Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai
Verkių g. 25C, 08223 Vilnius
Papildomai siunčiama faksu: 8--5 2135270

Kopija:
Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijai
Vito Gerulaičio g. 1, LT-08200 Vilnius

DĖL ŠILUMOS KAINŲ NUSTATYMO METODIKOS PAKEITIMO PROJEKTO

UAB „Vilniaus energija“ (toliau – **Bendrovė**) susipažinusi su Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – **Komisija**) 2014 m. sausio 9 d. raštu Nr. R2-89 (toliau – **Raštas**) pateiktu Šilumos kainų nustatymo metodikos (toliau – **Metodika**) pakeitimo projektu (toliau – **Projektas**) teikia pastabas/pasiūlymus dėl numatomų pakeitimų ir šiuo metu galiojančios Metodikos nuostatų. Pažymėtina, kad pastabos teikiamos ne tik dėl Projekte numatytų pakeitimų, bet ir dėl kitų Metodikos nuostatų, nes dalis anksčiau teiktų pastabų Komisijos *net nebuvo vertinamos* (argumentuotas šių pastabų įvertinimas nėra gautas), dalis pastabų yra susijusios su praktiniu Metodikos taikymu, kurių jos tvirtinimo etape nebuvo galima identifikuoti. Todėl prašome Komisijos, priimant Metodikos pakeitimus, atsižvelgti ir į kitus, Projekte nenumatytus, pakeitimus, leisiančius užtikrint tinkamą Metodikos įgyvendinimą.

Taip pat norime atkreipti Komisijos dėmesį į tai, kad Projekte niekaip nėra atsižvelgiama į šilumos ūkio subjektų pateiktus motyvuotus prašymus atidėti Reguliavimo apskaitos sistemos laisvos formos aprašo (toliau – **RAS**) pateikimo terminą iki 2014 m. birželio 30 dienos; nustatant, kad 2014 metai yra Metodikos, Reguliavimo apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo praktinių rekomendacijų (toliau – **Rekomendacijos**), Metodikos testavimo metai. 2013 m. gruodžio mėn., pačiai Komisijai viešai teikiant Metodikos pakeitimo projektą, buvo nusiųsta aiški žinia ir suformuoti teisėti lūkesčiai, kad atskirų Metodikos nuostatų taikymas bus atidėtas ir terminas rinkos dalyviams atlikti privalomus veiksmus bus pratęstas. Tačiau be jokių argumentuotų paaiškinimų, niekaip neinformavusi rinkos dalyvių, Komisija šios nuostatos atsisakė ir Projekte RAS pateikimo termino atidėjimo nenumatė. Pažymėtina, jog skelbiant Projektą viešai, įmonėms buvo išsiųstas informacinis pranešimas (2014-01-10 9:25 el. laiškas), kuriame vienas iš pirmųjų ir esminių pakeitimų buvo nurodytas: „*atidėtas iki 2014 m. gegužės 1 d. Reguliavimo apskaitos (apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo) sistemos laisvos formos aprašo pateikimas*“, kuris vėliau Komisijos tinklapyje buvo panaikintas.

Yra visiškai neaišku kokios objektyvios priežastys, praėjus vos 8 darbo dienoms (nuo 2013 m. gruodžio mėn. Metodikos pakeitimų svarstymo iki Projekto viešo paskelbimo), galėjo pakeisti aplinkybes, dėl kurių buvo numatomas RAS atidėjimas¹. Taip pat norėtume atkreipti Komisijos dėmesį į tai, kad pagal Rekomendacijų 1 punktą centralizuoto šilumos tiekimo sistemų, kurioms privalomas apskaitos atskyrimas, nustatymas yra pirmasis apskaitos atskyrimo etapas, o pagal 1.1 punktą RAS turi būti pateikiamas valdomų centralizuoto šilumos tiekimo sistemų sąrašas, nurodant kurioms iš jų taikomas reikalavimas vykdyti apskaitos atskyrimą. Vadovaujantis minėtomis Rekomendacijų nuostatomis, akivaizdu, kad kol Komisija nebuvo priėmusi motyvuoto sprendimo dėl neprivalomo apskaitos atskyrimo pagal centralizuoto šilumos tiekimo sistemas², ūkio subjektai *negalėjo pradėti* apskaitos atskyrimo ir parengti RAS; o Metodikoje numatytas RAS pateikimo terminas buvo ir yra objektyviai

¹ Komisijos Šilumos ir vandens departamento kainų ir investicijų skyriaus 2013 m. gruodžio 20 d. pažymos Nr. O5-485 1.2 punkte nurodyta: „*atsižvelgus į rinkos dalyvių prašymus ir argumentus, siūloma atidėti Reguliavimo apskaitos atskyrimo sistemos aprašo pateikimą iki 2014 m. gegužės 1 d.*“.

² Pirmasis Komisijos nutarimas Nr. O3-24 dėl Sprendimo centralizuoto šilumos tiekimo sistemų (ne)sujungimo srityje buvo priimtas tik 2014 m. sausio 17 d., t.y. pasibaigus Metodikoje numatytam RAS pateikimo terminui.

neįgyvendinamas. Vien dėl šios paminėtos aplinkybės, neatsižvelgiant į visas kitas, susijusias su praktiniu Metodikos taikymu, RAS pateikimo terminas Metodikoje turi būti tikslinamas, atsižvelgiant į objektyvias tokio dokumento paruošimo ir apskaitos atskyrimo įgyvendinimo galimybes nuo sistemų atskyrimo suderinimo Komisijos nutarimu momento.

Pažymėtina, jog Bendrovė iki šiol nėra gavusi iš Komisijos ir būtinų, Viešojo administravimo įstatyme numatytų išaiškinimų, susijusių su Metodikos įgyvendinimu, tame tarpe ir RAS parengimu (Bendrovės 2013 m. lapkričio 22 d. raštas Nr. 013-01-34782, 2013 m. gruodžio 31 d. raštas Nr. 013-01-37968R, 2014 m. sausio 3 d. raštas Nr. 010-02-219R).

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktus argumentus ir susiklosčiusias aplinkybes, kai pati Komisija dėl objektyvių priežasčių (vykdomi pakeitimai yra kompleksiški, sudėtingi, reikalaujantys laiko) negali pateikti laiku atsakymų į visus ūkio subjektams kylančius klausimus dėl Metodikos praktinio taikymo ir siekiant išvengti sumaišties Komisijos reguliuojamų ūkio subjektų veikloje bei iki minimumo sumažinti neišspręstų prieštaravimų srautą, prašome Komisijos Projekte numatyti RAS pateikimo termino atidėjimą iki 2014 m. birželio 30 dienos, nustatant, kad 2014 metai yra Metodikos, Reguliavimo apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo praktinių rekomendacijų, Metodikos testavimo metai.

I. Pastabos Projektui, Metodikai.

Projekto 1.2 punktu naikinamas Komisijos 2013 m. vasario 28 d. nutarimo Nr. O3-73 (toliau – Nutarimas) 2.6 punktas, nuoroda į kurį 2.7 punkte išlieka.

Bendrovė nepritaria Projekto 2.8, 2.9, 2.13, 2.17 punktuose numatytiems Metodikos papildymams, jie prieštarauja 1.3 punkte nustatytoms sąlygoms, t.y. šilumos (produkto) paslaugai priskiriama galia ribojama iškart, nesuteikiant jokio pereinamojo laikotarpio galių optimizavimo priemonių įgyvendinimui. Be to, yra netikslinga ir nelogiška kiekvienų metų galią, priskiriamą šilumos (produkto) paslaugai, koreguoti pagal per paskutinius 3 metus fiksuotą maksimalų sistemos poreikį, nes jis nuolat kinta. Šis dydis turėtų būti fiksuojamas visam bazinės kainos galiojimo laikotarpiui ir nekeičiamas, pildant bazinio laikotarpio faktinių sąnaudų ataskaitas. Taip pat, vadovautis vien 3 metų fiksuota maksimalia galia neužtenka, jei paskutiniai trys metai, lyginant su ateinančio laikotarpio oro temperatūra bus šiltesni, tokiu principu apskaičiuota galia bus nepakankama, o numatytas 30 proc. maksimalios galios ribojimas prieštarauja LR Ūkio ministro 2006 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. 4-15 patvirtintoms Katilinių įrenginių įrengimo taisyklėms.

Pagal Komisijos siūlomą galių paskirstymo principą mažose katilinėse, kur yra mažiau kaip 5 katilai, taikyti rezervinės galios apribojimą iki 30% maksimalaus šilumos poreikio yra nerealu. Sugedus didžiausiam katilui, turėtų būti ribojamas šilumos tiekimas daliai arba visiems vartotojams. Komisijos siūlomi galios ribojimo principai neatitinka Šilumos ūkio įstatyme numatytų tikslų – užtikrinti patikimą ir nenutrūkstamą šilumos tiekimą vartotojams, padengti būtinąsias šilumos gamybos sąnaudas, tiekti šilumą mažiausiomis sąnaudomis. Šilumos tiekėjas dirbtinai skirstydamas, ribodamas šilumos gamybos įrenginių galias, negalės užtikrinti optimalaus (mažiausių sąnaudų) jų veikimo režimo, tinkamo parinkimo šildymo/nešildymo sezonu. Todėl Projekte numatytus galių ribojimo principus būtina tikslinti.

Bendrovės nuomone Projekto 2.8, 2.9, 2.13, 2.17 punktuose numatyti reikalavimai gali būti taikomi tik po to, kai bus įgyvendinti ir priimti atitinkami sprendimai, numatyti Projekto 1.3 punkte. Priešingu atveju nebūtų jokio teisinio pagrindo, nenumačius atitinkamų priemonių/veiksmų, reikalauti iš šilumos tiekėjų mažinti, t.y. nepriskirti dalį disponuojamos galios reguliuojamai veiklai. Pažymėtina, jog visi Bendrovės valdomi gamybos įrenginiai yra įsigyti pritarus atitinkamoms valstybės institucijoms, o turima galia yra būtina nepertraukiamam šilumos tiekimo procesui užtikrinti. Atsižvelgiant į paminėta, prašome

Komisijos papildyti Projektą, numatant galių ribojimą tik po to, kai suderinamas ilgalaikis investicinis planas, nustatomos naujo laikotarpio bazinės šilumos kainos dedamosios, o šilumos tiekėjas dėl savo kaltės laiku arba iš viso neįvykdė ilgalaikiame investiciniame plane numatytų galių optimizavimo priemonių.

Papildyti Projekto 2.25 punktą nuostata dėl kuro transportavimo sąnaudų įskaičiavimo į galutinę šilumos kainą: „*galutinės šilumos kainos skaičiavimuose taikomos faktinės kuro transportavimo ir kitos sąnaudos (Lt/t_m)*“. Patikslinimas analogiškas Metodikos 58.4.5.1 punkto reglamentavimui, kur numatytas ne tik dujų (žaliavos), bet ir transportavimo kainų nustatymas.

Prašome Komisijos suvienodinti dujų ir šilumos sektoriuje taikomus reikalavimus narystės mokesčių sąnaudoms, tikslinant Metodikos 39.2.1 punktą. Vadovaujantis Gamtinių dujų įmonių apskaitos atskyrimo, sąnaudų paskirstymo ir su apskaitos atskyrimu susijusių reikalavimų aprašo (Komisijos 2013 m. liepos 18 d. nutarimas Nr. O3-316) 32.4 punktu: „*gamtinių dujų įmonei, vykdančiai sąnaudų paskirstymą, draudžiama reguliuojamų kainų paslaugoms (produktams) ir atitinkamiems verslo vienetams, į kurių sudėtį įeina reguliuojamų kainų paslaugos (produktai), priskirti šias nepaskirstomas sąnaudas: narystės, stojamųjų įmokų sąnaudas, išskyrus sąnaudas dėl teisės aktuose numatyto privalomo dalyvavimo ir tiesiogiai susijusias su reguliuojamu verslo vienetu.*“

Prašome Projekte numatyti išimti šilumos bazinės kainos dedamųjų, nustatytų pagal senąją (galiojusią iki 2014-01-01) šilumos kainų nustatymo metodikos redakciją, pastoviosios dedamosios perskaičiavimui netaikant reikalavimo apskaičiuoti kainas pagal verslo vienetus ir vartotojų grupes, nenustatytas bazinėje kainoje. Atsižvelgiant į tai, kad iki 2014 m. sausio 1 d. šilumos tiekėjai neprivalėjo sąnaudas, pajamas, turta, įsipareigojimus skirstyti pagal atskirus verslo vienetus, produktus/paslaugas ir atskiras vartotojų grupes, o galiojančios bazinės šilumos kainos nustatytos vadovaujantis senąja šilumos kainų nustatymo metodika, naudojimas šilumos kainų perskaičiavimui dirbtiniu būdu paskirstytų rodikliu, kurie nėra audituoti, suderinti Komisijos nustatant bazinės kainos dedamasias, neužtikrintų vieno pagrindinių Metodikos tikslų – šilumos kainodaros skaidrumo. Analogiškas principas įtvirtintas ir Komisijos 2013 m. rugsejo 13 d. nutarimo Nr. O3-367 „Dėl valstybės reguliuojamų kainų gamtinių dujų sektoriuje nustatymo metodikos patvirtinimo“ 2.2 punkte. Taip pat prašome Komisijos pateikti išaiškinimą dėl Komisijos pastabų Rekomendacijoms vertinimo pažymyje nurodyto komentaro: „*pereinamoju laikotarpiu kainų skaičiavimui bus naudojami koreguoti buvusių ataskaitų (detalumo duomenys)*“. Kas yra pereinamasis laikotarpis, kas ir kokiu būdu turi būti koreguojama?

Projekto 2.90 punktą būtina tikslinti ir papildyti. Faktiškai patirtų sąnaudų kurui susidarymo laikotarpis nebūtinai atitiks šilumos kainos perskaičiavimo ataskaitinį laikotarpį ir gali apimti trumpesni nei vienerių metų laikotarpį arba skirtingų kalendorinių metų duomenis, todėl formuluotė „*praėjusiais metais*“ turi būti tikslinama. Taip pat nėra aišku nuo kokio momento (datos), skaičiuojant faktiškai patirtas sąnaudas kurui bus taikoma Projekto 2.90 punkto nuostata, kas bus traktuojama kaip Energijos išteklių rinkos įstatyme (toliau – Įstatymas) numatytų įpareigojimų nesilaikymas. Kaip jau buvo minėta faktiškai patirtų sąnaudų įvertinimo laikotarpis nebūtinai atitiks kalendorinius metus, kaip tokiu atveju bus vertinamas įstatymo įpareigojimas per tam tikrus kalendorinius metus energijos išteklių biržoje įsigyti ne mažiau kaip 10 proc. šilumos energijos gamybai reikalingo biokuro kiekio? Atitinkamai prašome papildyti metodikos 2.90 punktą, numatant, kad sprendžiant dėl įstatymo įpareigojimų laikymosi bus įvertinamos ir objektyvios galimybės nurodytų įpareigojimų įgyvendinimui.

Bendrovės nuomone **Metodikos 95 punktas** prieštarauja Šilumos ūkio įstatymo ir Projekto 1.3 punkto nuostatomis. Šilumos ūkio įstatyme yra numatyta savivaldybių prievolė derinti šilumos tiekimo įmonių investicinius planus ir priimti sprendimus, o minėtame Projekto punkte yra aiškiai numatyta šilumos tiekėjo prievolė susiderinti su savivaldybe ilgalaikį investicijų planą, įvertinant jame priemones renovacijos efektui kompensuoti ir gamybos įrenginių galios optimizavimui. Nenumačius ir nesuderinus minėtų priemonių, šilumos tiekėjas būtų baudžiamas, t.y. realizuoto šilumos kiekio sumažėjimas dėl pastatų renovacijos ir šilumos gamybos įrenginių galios pertekliaus sąlygotos sąnaudos nebūtų vertinamos nustatant šilumos bazinės kainas (kainų dedamasias) ir jas perskaičiuojant. Atsižvelgiant į sugriežtėjusius reikalavimus, situacija, kai kartu su bazinės kainos dedamųjų projektu nėra teikiamas pagal Šilumos ūkio įstatymo reikalavimus suderintas investicinis planas šilumos bazinės kainos galiojimo laikotarpiui, tiesiog negalima, todėl **Metodikos 95 punktas** turi būti naikinamas.

II. Metodikos, Projekto punktai, prieštaraujantys Šilumos kainų nustatymo metodikos principų aprašui (toliau – Principai).

Vadovaujantis Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 29 dalimi, Metodika turi būti parengta pagal Vyriausybės patvirtintus šilumos kainų nustatymo metodikos principus. *Komisija privalo laikytis Principų rengdama ir tvirtindama Metodiką*, analogiškos nuostatos Komisija nuosekliai laikosi priimdama ir kitus, su šilumos tiekimo veikla susijusius teisės aktus (pvz. Vidutinės biokuro kainos nustatymo tvarkos ir sąlygų aprašas, vidutinės rinkos kuro kainos nustatymo principas). Kainų nustatymo reikalavimai aiškiai apibrėžti Principų IV skyriuje „Kainų nustatymas“.

Projekto 2.12, 2.15 punktuose numatyti pakeitimai, draudžiantys prie šilumos ir karšto vandens tiekimo verslo vienetų priskirti turto dalį, įsigytą už apyvartinių taršos leidimų teigiamo prekybos rezultato lėšas, prieštarauja Principų 23.7.5 punktui (23.7.5.1-23.7.5.5), kuriame nurodomas baigtinis sąrašas veiksmų, nedidinančių ilgalaikio turto, priskirto atitinkamam verslo vienetui, bazės ir jame apyvartinių taršos leidimų lėšos nėra nurodomos.

Analogiška pastaba būtų taikoma ir jau minėtiems aukščiau Projekto 2.8, 2.9, 2.13, 2.17 punktam, Principai nenumato reguliuojamai veiklai priskiriamų pajamų, sąnaudų, turto, įsipareigojimų ribojimo pagal galias.

Projekto 1.4, 2.23, 2.84 punktuose numatytas nuostatų, reglamentuojančių papildomos investicijų gražos nustatymą atsinaujinančių energijos išteklių plėtros projektų atsiperkamumui, naikinimas taip pat prieštarauja Principų nuostatomis. Principų 27.1.4.1 punktas numato, kad: „*didinant 24 punkte nustatytą investicijų gražą Komisijos nustatyta tvarka tų ilgalaikio turto vienetų (investicijų), kuriais ūkio subjektas keičia iškastinio kuro naudojimą atsinaujinančių energijos šaltinių kuro naudojimu, vertei*“. Vadovaujantis šia Principų nuostata negali būti išimčių, kai vienoms investicijoms į atsinaujinančių šaltinių platesnį panaudojimą investicijų graža didinama, tuo tarpu kitoms – ne. Gali būti nustatyta kažkokia skirtinga ir tinkamai motyvuota skatinimo skyrimo / jo mechanizmo tvarka, bet iš viso neskirti papildomos gražos tam tikroms investicijoms į atsinaujinančių šaltinių platesnį panaudojimą būtų neteisinga bei pažeistų Principų 1, 27.1.4.1 punktų nuostatas³, prieštarautų Šilumos ūkio įstatyme

³ Pažymėtina, kad Principų derinimo metu, Komisija į visus rinkos dalyvių prašymus užfiksuoti aiškius skatinimo principus, kad jų negalima būtų taip lengvai keisti, kaip šiuo atveju ketina pasielgti Komisija, atsakydavo: „*Antrame etape, rengdama metodiką Komisija nustatys papildomą biokuro investicijų gražą*“. Žr. http://www.lrs.lt/pls/proj/dokpsieska.showdoc?p_id=90843&p_org=212&p_fix=y&p_gov=n 8.8 punktas.

keliamiems tikslams – gaminant šilumą, plačiau naudoti vietinį kurą, biokurą ir atsinaujinančiuosius energijos išteklius.

III. Pastabos Metodikos priedams.

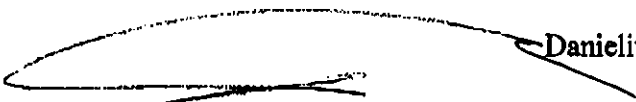
Vadovaujantis Metodikos 47, 47.2 punktais, 1 priedas turi būti pateikiamas už ataskaitinį laikotarpį (finansinius metus). Tuo tarpu 1 priedo komentaruose (*****) nurodoma, jog investicijų grąža prilyginama ataskaitiniam laikotarpiui praėjusio kainų nustatymo metu nustatyta investicijų grąžai. Pažymėtina, kad kainų taikymo ir finansinių metų laikotarpiai nesutampa, dažniausiai kainų taikymo laikotarpis apima dviejų skirtingų finansinių metų laikotarpius. Prašome paaiškinti, kaip paminėtu atveju turėtų būti nustatoma ataskaitinio laikotarpio investicijų grąža. Patikslinti 1 priedo rodiklio „rezultatas (koreguotas)“ apskaičiavimo formulę, nurodomą pastabų stulpelyje, įtraukiant į formulę „rezultatas (būtiniosios sąnaudos)“.

Metodikos 4 priede eilutėje pastabos nekorektiškai aprašyti skaičiavimų veiksmai (n), (s), (m). Vartotojų vertė įvertinama du kartus (f) ir (r) stulpeliuose. Stulpelyje (s) nurodytam rodikliui „likutinė nudėvėtina vertė“, naudojamos pradinės (įsigijimo) nesuderinto, nenaudojamo, vartotojų turto vertės, nevertinant jų nudėvėjimo. Galbūt čia turėtų būti tiesiog „nudėvėtina vertė“, analogiškai kaip 5 priedo stulpelyje (s). Prašome nurodyti, kokie duomenys (pradinė, likutinė, likutinė nudėvėtina vertė) turi būti pildomi 4 priedo lentelės dalyje, kur informacija skirstoma pagal sistemas ir veiklas. Bendrovės nuomone, toks detalus ilgalaikio turto vertės ir nusidėvėjimo sąnaudų pateikimas (4, 5 priedai) turi būti taikomas tik šilumos ir karšto vandens tiekimo veikloms, nes kitų veiklų turtas, nusidėvėjimo sąnaudos nėra ribojami / reguliuojami. Nereguliuojamų veiklų turto detalizavimas yra perteklinis, nepagrįstai didinantis ūkio subjektų administracinę našą. Prašome Komisijos Metodikoje numatyti, jog 4, 5 priedai pildomi tik šilumos gamybos (įskaitant kogeneracijos turto dalį), šilumos perdavimo, mažmeninio aptarnavimo, karšto vandens tiekimo verslo vienetais. Analogiškos nuostatos įvertintos ir Metodikos 20.3, 39.2 punktuose.

Metodikos 7 priede naudojamas sąnaudų suskirstymas visiškai neatitinka iki šiol Komisijos naudoto sąnaudų skirstymo (ERS-1, ERS-2, lyginamosios analizės rodikliai), daugelį metų Komisijos kaupti, sisteminti duomenys bus neinformatyvūs ir nepalyginami su duomenimis, teikiamais pagal Metodikos priedus. Akivaizdu, jog Metodikos 7 priede nurodytos sąnaudų grupės ir kategorijos yra labiau pritaikytos kitų sektorių ūkio subjektams, išskiriamos visiškai šilumos tiekimo veiklai nereikšmingos sąnaudos, tokios kaip vertimų paslaugos, profesinė literatūra, prekės ženklo, įvaizdžio sąnaudos ir kt., kai tuo tarpu esminės, su šilumos tiekimo veikla susijusios sąnaudos, net nėra nurodytos. Prašome Komisijos paaiškinti, prie kurios sąnaudų grupės Metodikos 7 priede turi būti priskiriamos pvz.: pelenų išvežimo, geriamojo vandens karštam vandeniui ruošti, karšto vandens nuotolinės duomenų nuskaitymo ir perdavimo sistemos priežiūros, rezervinio kuro saugojimo, atnaujinimo ir įsigijimo sąnaudos? Taip pat prašome Komisijos pateikti gamybos einamojo remonto ir aptarnavimo sąnaudų apibrėžimą, kokios sąnaudos čia turi būti traukiamos ar jos turi būti analogiškos sąnaudoms, nurodomoms ERS-1 6.2.1.2 eilutėje?

Pagarbiai

Teisės direktorius

 Danielius Žepnickas